ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ВСС-12945 12-10-2026

Отговори на въпроси на Българския институт за правни инициативи, изх. № ИПСН 433-02105026 от Дарин Велчев Христов, кандидат за изборен член на ВСС, Прокурорска колегия:

Въпрос 1 Каква е Вашата оценка за ефективността на настоящия Висш съдебен съвет за осигуряване и отстояване на независимостта на съдебната власт и отделните магистрати, например при случаите със съдия Владислава Цариградска, съдия Ивайло Йосифов, прокурор Ивайло Занев, прокурор Иво Илиев, разкритията около кръга на Петьо Петров – „Еврото“ и Мартин Божанов „Нотариуса“? Какво бихте променили, ако Ви изберат за член на ВСС при изпълнение на тези правомощия и задължения?

Отговор на въпрос 1: Действително нормата на чл. 16 от ЗСВ възлага на съдебния съвет да отстоява независимостта на съдебната власт. В изпълнение на това има Механизъм за публична реакция на ВСС в случаи на засягане на независимостта на съдебната власт. С разделянето на ВСС на колегии през 2015 г., основният мотив за което бе да се гарантира независимостта на съда от прокуратурата и следствието, се стигна до ситуация, при която изразяването на позиция от страна на прокурорската колегия или отделни нейни членове по въпроси от компетентност на съдийската колегия може да се разглежда като нарушаване на съдийската независимост. През 2018 г. СК прие стандарти за независимостта на съдебната власт, а въз основа на тях през 2020 г. прие Механизъм за действие на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда. Оценката по отношение на ефективността на институционалната реакция на СК на ВСС по отношение на случаите на посочените двама съдии е въпрос, който е удачно да бъде адресиран до кандидатите за членове на СК. Имам опасения, че изразяването на становище от кандидат за член на ПК може да се разглежда като опит за вмешателство в работата на СК и съда, от гледна точка на наложеното разделение. Имам позиция, но предпочитам да не я изразявам поради това ограничение. Що се отнася до механизма, приет от ПК през 2019 г. с наименование „Механизъм за публична реакция на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет в случаи на засягане на независимостта и доброто име на прокурори и следователи“, факт е, че за обстоятелствата, публично изнесени от прокурор Занев, ПК не реагира. Такава официална институционална реакция от страна на ПК по отношение на прокурор

Илиев също липсва. Намирам това за неизпълнение на нормата на чл. 16 от ЗСВ от страна на ПК и считам, че новият ВСС следва да разгледа двата случая и да вземе отношение по тях. Що се отнася до разкритията за „Еврото“ и „Нотариуса“, считам, че тези случаи трябва да бъдат разследвани и, доколкото има информация от публични източници, по тях има текущи разследвания. Преди приключването им извършването на действия по посочения механизъм от ПК може да затрудни или да попречи на тези разследвания.

Въпрос 2 Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани изборни членове на ВСС от професионалната квота?

Отговор на въпрос 2: Понастоящем такава уредба не съществува. Известно ми е, че такава законодателна промяна се обсъжда и се отнасям към нея скептично. Виждам един основен проблем в такава уредба: в Конституцията (чл. 130, ал. 4) мандатът на изборните членове на ВСС е фиксиран на 5 години. Фиксираните мандати гарантират независимостта на изборните членове, а законова уредба за отзоваването им би влязла в конфликт с тази гаранция. Следователно въвеждането на такава процедура изисква много сериозен дебат, който да изясни дали можем да се откажем от фиксирания мандат като гаранция за независимостта на изборните членове на ВСС и при положителен отговор да доведе до подобна конституционна промяна. Излишно е да отбелязвам, че уредбата на отзоваването би изисквала допълнителни правила за органа, който може да го инициира, основанията на отзоваването, които трябва да бъдат унифицирани, процедура по отзоваването и др. Тези усложнения обясняват скептичното ми отношение към възможността за въвеждане на отзоваването, което съдържа много конфликтни точки, и мнението ми е, че в крайна сметка законодателят ще предпочете да запази уредбата на фиксирания мандат основно и най-вече с цел гарантиране независимостта на изборните членове.

Въпрос 3 На какъв профил и на какви конкретни професионални и морални качества ще държите, когато се наложи да избирате главен прокурор на Република България във Вашия мандат, ако бъдете избран за член на Висшия съдебен съвет?

Отговор на въпрос 3: Аналогичен въпрос е зададен от прокурор Светозар Костов от АП-София, на който съм дал подробен отговор. Мога

да го допълня с категоричното ми мнение, че бъдещият главен прокурор следва да бъде кариерен прокурор с безупречен интегритет. Това мое убеждение се основава на възгледа, че само човек, който има прокурорски стаж, може да формулира основните проблеми на институцията, като първа крачка към решаването им. На второ място, само такъв човек може да приеме решаването на проблемите на прокуратурата присърце. И на трето, но не по значение място, само такъв човек може да бъде приет от прокурорската общност като част от нея, а не като „чуждо тяло". Що се отнася до интегритета на бъдещия главен прокурор, тук предпоставям пълната липса на зависимости на бъдещия главен прокурор не само във връзка със скандално известните случаи на съдебен лобизъм, но и с цялостното поведение и образ на кандидата, отразени в професионалната и личната му биография, които да гарантират необходимите за поста нравствени качества. Използвам термина „приемливи", тъй като проявата на нравствен максимализъм прави избора труден и дори невъзможен. Препратката, която съм отбелязал в началото на отговора ми, дава общата ми визия към личните качества на главния прокурор, които се надявам той да притежава.

Въпрос 4 Една от широко дискутираните теми в магистратските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса – смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна?

Отговор на въпрос 4: Бих подкрепил постепенно преодоляване на прекомерната разлика във възнагражденията на прокурорите от различните нива чрез изпреварващо увеличение на заплащането в районните и окръжните прокуратури и въвеждане на прозрачни критерии за отчитане на реалната натовареност, сложността на работата и отговорността. По-високото йерархично ниво оправдава определена разлика, но тя трябва да бъде съразмерна. Целта е сходни по сложност, обем и отговорност задачи да получават съпоставимо възнаграждение, независимо от нивото на прокуратурата. Преодоляването на „ножицата" в заплащането е сериозен проблем, който изисква широко и открито обсъждане със съдиите, прокурорите и следователите в отделните органи на съдебната власт. Изразените становища и конкретните предложения трябва да бъдат обсъдени в Прокурорската и Съдийската колегия, а решението за възнагражденията да бъде взето от Пленума на ВСС в рамките на неговата

компетентност и при необходимото бюджетно осигуряване. За мен прозрачността и гласността означават колегите да участват в обсъждането още преди вземането на решението и да знаят защо е избран конкретният подход.

Въпрос 5 При разработването на представената от Вас концепция използвали ли сте система с генеративен изкуствен интелект или софтуер, базиран на големи езикови модели?

Отговор на въпрос 5: При изготвяне на концепцията съм използвал собствените си мисли и идеи, както и идеи, споделени от мои колеги при срещите ми с тях, които съвпадат с моите възгледи за реформа на системата. Техническите средства, които съм използвал, са компютър, програма Word, търсачка Google и правно-информационна система за достъп до нормативни актове.

Относно въпроси по концепцията:

Въпрос 1 В концепцията си споменавате, че изслушването на административните ръководители от ВСС трябва да е публично, но в никакъв случай формално. Как предлагате да се излезе извън формалността при изслушването на кандидати?

Отговор на въпрос 1: Моите наблюдения са, че има процедури за изслушване на кандидати, които действително се провеждат формално. Особено видно е това в случаите с един кандидат за длъжността, който при липса на алтернатива преразказва фрагменти от концепцията си, а ПК не проявява интерес към неговото изложение и гласува назначението му без сериозен дебат. Ето това е проява на формализъм. Идеята на изслушването е да се изследва комуникативността на кандидата и уменията му да мисли и решава проблеми, без които е невъзможно да администрира структура на прокуратурата. Това трябва да бъде установено с въпроси на членовете на ПК, които изясняват управленския капацитет на кандидата. При липсата на такъв, той не следва да бъде назначаван.

Въпрос 2 Споменавате, че членовете на ВСС трябва да бъдат в постоянна комуникация с магистратите. Как според Вас следва да се извършва тази комуникация?

Отговор на въпрос 2: Считам, че задължението на членовете на ПК да провеждат периодични срещи в териториалните структури на

прокуратурата следва да се нормира или в правила за работата на ПК, или в ЗСВ. Моето мнение е, че членовете на професионалната квота, и не само те, следва да имат пряк досег с проблемите на териториалните звена, дори от най-ниско ниво, с което се преодолява един от най-важните управленски проблеми – липсата на обратна връзка. При липсата на такава решаващият орган губи своята ефективност, тъй като няма представа как рефлектират неговите решения върху реалната прокурорска дейност. Затова необходимостта от такъв контакт следва да се осъществи именно като задължение за всеки член на колегията, по общ график на ПК, като членовете следва да посетят в рамките на година всеки съдебен окръг в страната, да проведат срещи с колегите от окръга, да чуят техните проблеми и да ги поставят в първото заседание на ПК за разглеждане и решаване.

Въпрос 3 Според Вас чрез какви мерки може да се ограничи субективизма в оценяването при провеждането на конкурси?

Отговор на въпрос 3: Всички конкурсни процедури на магистратите имат своята уредба в ЗСВ и Наредба № 1 от 09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт. Поставеният от Вас проблем не стои при конкурсите за първоначално назначаване на младши съдии, прокурори и следователи, както и при външните конкурси, тъй като при тях изпитът преминава на два етапа – писмен изпит, при който конкурсните комисии оценяват анонимизирани писмени работи на кандидатите, и устен изпит. Устният изпит на допуснатите до него кандидати се извършва от петчленната комисия, като кандидатът дава отговори, които се фиксират с аудиозапис, който се съхранява до влизане в сила на решението на съответната колегия на ВСС. Освен това устният изпит се провежда в условията на ограничена публичност – в присъствието на други петима кандидати, изтеглили въпроси, които присъстват в залата по време на изслушване на отговорите на изпитвания от комисията кандидат. С оглед на това считам, че проблемът за субективизъм в оценяването е минимизиран при изпитите за първоначално назначаване на магистрати. По същата процедура се провеждат и т. нар. външни конкурси. Проблемът обаче се открива в конкурсите за повишаване в длъжност, при които конкурсната комисия оценява актове на кандидата (копие от три акта, изготвени от кандидата през последните три години от дейността му, посочени от него, а отделно

конкурсната комисия избира три дела или преписки от посочените в представената от кандидата със заявлението за участие в конкурса справка и изисква от съответния административен ръководител в седемдневен срок да предостави копие на оптичен носител на тези дела или преписки и на посочените от кандидата три дела или преписки). Считам, че оценката на актовете следва да се извърши от отделна комисия, която следва да оцени анонимизирани актове и дела, без да знае името на кандидата, изготвил актовете. Такава оценка може да се разглежда като обективна, а практиката, основана на посочената по-горе наредба, една комисия, която знае името на кандидата и разполага с всички данни за него, да оценява и актовете му, следва да бъде променена с цел избягване на поставения от Вас проблем.

Въпрос 4 Какви мерки смятате, че трябва да се предприемат за подобряване на общественото мнение за съдебната власт? В кои аспекти от дейността на ВСС трябва да се работи над засилване на прозрачността?

Отговор на въпрос 4: Основният проблем, който виждам, е съмнението, че някои актове и решения на двете колегии или Пленума на ВСС се вземат като резултат от задкулисни уговорки. Решението на проблема е в ръцете на прокурорите (и другите колеги магистрати), които следва на предстоящите избори за професионални квоти на колегиите на ВСС да изберат почтени магистрати, които се ползват с доверието им и няма да участват в такива уговорки. Отделно, считам, че всеки колега, действащ член на ВСС, е длъжен пред магистратската общност и обществото да даде публичност на всички опити за задкулисни манипулации на ВСС и актовете му. В такава среда задкулисието не може да работи и това по мое мнение е най-прекият път за решаване на проблема, поставен във Вашия въпрос.

Въпрос 5 Какви мерки предвиждате за подсигуряването на бърза, справедлива и адекватна реакция при установено дисциплинарно нарушение?

Отговор на въпрос 5: Според мен както действащата уредба, така и досегашната дисциплинарна практика разкриват няколко основни проблема, по които бъдещият състав на ВСС трябва да действа последователно и без отлагане. На първо място, за мен е реален рискът дисциплинарната практика да бъде повлияна от субективизъм и да се превърне в инструмент за натиск. Не мога да пренебрегна споделяното от

множество колеги усещане, че производства се образуват по неясни стандарти, избирателно или като лост за вътрешноадминистративен и институционален натиск спрямо независими магистрати. Дори самото устойчиво наличие на такова усещане е проблем, защото подкопава доверието в безпристрастността на дисциплинарната дейност. Оттук следва и вторият проблем – липсата на предвидимост и последователност в дисциплинарната практика. За мен е неприемливо за сходни по характер нарушения да се налагат коренно различни наказания или в едни случаи да има строга реакция, а в други – необяснима пасивност. Справедливата дисциплинарна практика трябва да се основава на ясни, еднакво приложими критерии. Третият сериозен проблем е продължителността на производствата. Убеден съм, че прекомерното забавяне на проверките и делата на практика наказва магистрата, преди да е установена отговорността му. Например магистрати с висящи дисциплинарни производства не могат да получават ДМС и това положение понякога продължава с години. Подобна процедура не само създава несигурност, но може и неоправдано да злепостави лицето, срещу което се води производството. Четвъртият сериозен проблем е липсата на достатъчно ефективен механизъм за бърза реакция при тежки нарушения. Моето мнение е, че когато са налице убедителни данни за поведение, което сериозно засяга престижа на съдебната власт, институциите трябва да могат да действат своевременно, при пълно спазване на правото на защита. Нито прибързаното наказване, нито продължителното бездействие са приемливи. Както съм посочил в концепцията си, защитата на независимостта на съдебната власт изисква активна, последователна и балансирана позиция. Това означава бърза и адекватна защита на магистратите, които съвестно изпълняват задълженията си и са обект на необосновани атаки, но също толкова бързи и ефективни действия спрямо онези, които са извършили дисциплинарни нарушения. Доколкото дисциплинарните производства се развиват по процедури със стриктен нормативен регламент, мерките, засегнати във Вашия въпрос, следва да бъдат заложени като законопроекти и проекти за промени в ЗСВ и подзаконовите актове за организацията и дейността на ВСС.

ПРОКУРОР:
кандидат за изборен член
на ВСС, Прокурорска колегия

ДАРИН ХРИСТОВ